

V L A A M S   P A R L E M E N T

Zitting 2007-2008

10 maart 2008

GEDACHTEWISSELING

**over de actualisatie en gedeeltelijke herziening van het
Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV)**

VERSLAG

**namens de Commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en
Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed
uitgebracht door de heren Patrick De Klerck en Pieter Huybrechts
en mevrouw Joke Schauvliege**

Samenstelling van de commissie:

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert.

Vaste leden:

de heren Pieter Huybrechts, Leo Pieters, Stefaan Sintobin, mevrouw Marleen Van den Eynde, de heer Frans Wymeersch;

de heer Erik Matthijs, de dames Tinne Rombouts, Joke Schauvliege, de heer Jan Verfaillie;

de heren Karlos Callens, Patrick De Klerck, Patrick Lachaert; de heren Jos Bex, Bart Martens, André Van Nieuwkerke.

Plaatsvervangers:

mevrouw Agnes Bruyninckx, de heren Felix Strackx, Wim Van Dijck, mevrouw Gerda Van Steenberge, de heer John Vrancken;

de heer Jos De Meyer, mevrouw Veerle Heeren, de heren Frans Peeters, Johan Sauwens;

de dames Stern Demeulenaere, Hilde Eeckhout, Dominique Guns;

de heer Ludo Sannen, mevrouw Els Van Weert, de heer Jo Vermeulen.

Toegevoegde leden:

de heer Jan Peumans;

de heer Rudi Daems.

INHOUD

	Blz.
1. Uiteenzetting door minister Dirk Van Mechelen	4
2. Uiteenzetting door de afdeling Ruimtelijke Planning van het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.....	6
2.1. Wonen	6
2.2. Werken	7
2.3. Lijninfrastructuur.....	7
2.4. Toerisme, recreatie en vrije tijd.....	8
2.5. Landbouw, natuur en bos.....	9
2.6. Ruimteboekhouding en kwantitatieve taakstelling.....	10
3. Vragen van de leden.....	10

DAMES EN HEREN,

Op 31 januari 2008 hield de commissie voor Leefmilieu en Natuur, Landbouw, Visserij en Plattelandsbeleid en Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed een gedachtewisseling met de heer Dirk Van Mechelen, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Financiën en Begroting en Ruimtelijke Ordening over de actualisatie en gedeeltelijke herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV). De toelichting werd verstrekt door minister Dirk Van Mechelen, en door de heren James Van Casteren en Peter Willems van de afdeling Ruimtelijke Planning van het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed.

1. Uiteenzetting door minister Dirk Van Mechelen

Minister *Dirk Van Mechelen* zegt dat de Vlaamse Regering zich met haar ruimtelijkeordeningsbeleid tot doel stelt de ruimte kwalitatief en evenwichtig in te delen. Ze wil vooral ruimte bieden aan alle maatschappelijke activiteiten en als actieve partij optreden. De principes die de basis vormen voor dat beleid werden in 1997 al door het Vlaams Parlement vastgelegd met de goedkeuring van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) en het concept van een open en stedelijk Vlaanderen. Het RSV vormt het toetsingskader voor het ruimtelijkeordeningsbeleid in Vlaanderen. Daarvoor was in een planningshorizon van tien jaar voorzien.

De implementatie van het RSV ging op gewestelijk, gemeentelijk en provinciaal niveau gepaard met een zware leercurve. Dat had volgens minister Van Mechelen te maken met de zeer beperkte ervaring, de beschikbaarheid en inzet van actoren en administraties, gecombineerd met zware en tijdsintensieve overlegprocessen. Hij vindt echter dat mede dankzij de administratie Ruimtelijke Planning (ARP) en het departement de planningsprocessen zijn versneld. Heel wat ervan zijn afgerond. Er zijn al 93 gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (GRUP) afgewerkt en 41 zitten in de ontwerpfasen. De minister benadrukt dat er heel veel gebeurt. Hij verwijst naast de grote processen ook naar de vele afbakeningsprocessen van stedelijke, natuurlijke en agrarische structuren en de complexe ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP) in het kader van de mobiliteit zoals voor het klaverblad van Lummen, het DIABOLO-project en de Oosterweelverbinding. Hij stelt dat ook de GRUP voor de Liefkenshoekspoortunnel zich in een vergevorderde fase bevindt.

Voor de buitengebieden zijn op aangeven van het Vlaams Parlement bijkomende afspraken gemaakt over de afbakening van natuurlijke en agrarische

structuren. De Vlaamse Regering heeft eind 2007 de procedures bijgesteld voor de derde en vierde reeks van afbakeningen. De timing respecteert zo de lopende regeerperiode. Voor details verwijst de minister naar de uitvoerige besprekingen van de beleidsbrief Ruimtelijke Ordening en Onroerend Erfgoed (*Parl. St. VI. Parl. 2007-08, nr. 15/6-G*).

De overheid ziet zich geconfronteerd met een toenemende regelgeving van bijvoorbeeld sectorale of Europese milieuregelgeving. Dat zet de timing van bepaalde processen onder druk. Het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) van Vlaams minister Hilde Crevits gaat na of een aantal planningsprocessen en het RSV zelf MER-plichtig (milieueffectrapport) zijn. Omdat de minister er belang aan hecht dat de processen nog binnen aanvaardbare termijnen gerealiseerd worden, is een debat tussen beide kabinetten opgestart.

Niet alleen op gewestelijk niveau is de versnelling ingezet. Ook provincies en gemeenten hebben de nodige inspanningen geleverd. Zo trekken de provincies alle plannen inzake waterzuiveringsinstallaties, een immens dossier dat al aanleiding geeft tot heel wat provinciale ruimtelijke uitvoeringsplannen (PRUP). Twee derde van de gemeenten beschikt over een goedgekeurd ruimtelijk structuurplan. Ondanks enige vertraging zijn de gemeenten op het goede spoor terechtgekomen.

Het RSV van 1997 mag rechtmatig beschouwd worden als de drijvende kracht en het toetsingskader voor beslissingen inzake ruimtelijk beleid op alle niveaus. Het blijft een relevant beleidskader om een kwalitatieve en duurzame ontwikkeling van de ruimte te realiseren en om evenwicht te brengen in de grote vraag naar ruimte vanwege alle sociale en maatschappelijke activiteiten, ondanks de beperkte beschikbare ruimte zelf.

Permanente evaluatie is eigen aan het systeem van structuurplanning om bij te sturen naargelang van evoluties, trends en uitdagingen in de samenleving. De Vlaamse Regering blijft nadenken over de toekomst van de ruimte en is een engagement aangegaan om het RSV maximaal uit te voeren en tegelijk de evaluatie en mogelijke herziening tijdig voor te bereiden.

Met ARP opteert de Vlaamse Regering voor een dubbele aanpak met twee parallelle sporen. In het langetermijnperspectief mikt ze op een grondige en fundamentele herziening van het RSV uit 1997. De planhorizon die in samenspraak met Europa wordt vooropgesteld, is 2020-2050. Dat impliceert dat het Vlaanderen van over 20 tot 40 jaar wordt ingeschat en vormgegeven in een maatschappelijk gedragen ruimtelijke visie voor Vlaanderen, onder de noemer

Ontwerpend Vlaanderen 2020-2050. Die visie vertrekt van een verkenning van de ruimtelijke ontwikkelingsmogelijkheden vanuit een internationaal perspectief.

Om het langetermijnperspectief gestalte te geven zijn al diverse studieopdrachten gegeven. Daarvan zijn er al verscheidene afgerond. De minister vermeldt ze zonder er verder op in te gaan: de studie over de feitelijke verweving van functies in Vlaanderen en de regionale verschillen; het voorbereidend werk voor een afwegingskader inzake de inplanting van grootschalige, multifunctionele vrijetijdspromerijen; het studiewerk over migratiepatronen en het vergelijkend onderzoek waarbij de invloed van de ruimtelijke ontwikkelingen in buurlanden en -regio's in kaart is gebracht; studiewerk over hergebruik van de woningvoorraad uit de klassieke woonwijken van de jaren zestig tot tachtig.

In het kader van dat laatste project zal sterk worden ingezet op aangepast overleg om alle maatschappelijk betrokken actoren aan het proces te laten deelnemen. Het ruimtelijk onderzoek met het oog op Vlaanderen 2020-2050 moet volgens minister Van Mechelen worden gevoed met ruimtelijke netwerken en met provinciale en gemeentelijke visies. Er is een zo groot mogelijke interactie nodig.

Om de resultaten van overleg en studies te verwerken en naar beleid te vertalen, wordt een projectorganisatie op poten gezet die een wisselwerking tussen het beleidsdomein RWO (Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed), het steunpunt Ruimte en Wonen en het kabinet moet tot stand brengen. Er wordt voor Vlaanderen 2020-2050 een projectleider aangesteld die een sleutelrol zal spelen bij het valoriseren van de knowhow binnen het beleidsdomein, de visieontwikkeling en de inspraak van de verschillende maatschappelijke actoren. In de loop van februari zal de organisatie worden uitgewerkt en opgestart. In 2009 zou dat moeten leiden tot een wetenschappelijk onderbouwde en maatschappelijk gedragen beleidsnota die aan de volgende Vlaamse Regering kan worden voorgelegd. Het is de bedoeling dat de tekst gebruikt kan worden tijdens de onderhandelingen over een volgend regeerakkoord, dat het fundament moet vormen voor een grondige herziening in de volgende legislatuur.

Het is volgens minister Van Mechelen ook altijd de bedoeling geweest een aantal knelpunten uit het RSV in kaart te brengen en weg te werken, naar een actualisatie te streven en tegemoet te komen aan nieuwe maatschappelijke noden. Dat kan in een gedeeltelijke herziening van het RSV, waarbij de vooropgestelde planperiode met vijf jaar wordt verlegd van 2007 tot 2012. Gewest, provincie en gemeente

moeten in staat zijn om hun deel van het RSV van 1997 te realiseren. Ze kunnen zich voorbereiden op de herziening van de eigen structuurplanning.

De kortetermijnplanning is ingegeven door bepaalde vaststellingen. Bij de opmaak van het RSV in 1997 was 2007 vooropgesteld als planhorizon en bijgevolg moeten alle prognoses van ruimtebehoefte op basis daarvan worden berekend. Actualisering en verlenging van de planperiode moeten onduidelijkheden over de taakstellingen voorkomen. De planhorizon zou aanleiding kunnen geven tot de argumentatie dat de cijfermatige taakstellingen niet meer geldt, wat een beleidsvacuüm zou creëren. Een bijstelling van de prognoses garandeert kwaliteit en continuïteit van het beleid omdat de band tussen ruimtelijke uitvoeringsplannen en het RSV wordt versterkt en verzekerd. Die decretaal vastgelegde band moet worden meegenomen in het herzieningsproces.

De verlenging van de plantermijn is mee ingegeven door de vaststelling dat er zich bij de uitvoering van het RSV op domeinen zoals wonen, werken, mobiliteit en recreatie acute problemen aandienen. Op basis van interne en externe onderzoeken heeft de administratie een synthesesnota gemaakt die de basis vormt voor de actualisering en de herziening van het RSV. De nota is thematisch opgesteld. Werken, lijninfrastructuur, wonen zijn aparte thema's. Toerisme, recreatie en sport enerzijds en natuur, landbouw en bos anderzijds zijn twee themaclusters.

Voor alle thema's is het voorbereidende studiewerk al zo goed als achter de rug. Voor specifieke onderzoeken is overleg gepleegd met de betrokken administraties, sectoren en provincies. Voor het thema wonen zijn nieuwe bevolkings- en huishoudensprognoses opgemaakt. Voorts is de woonbehoefte tot 2012 berekend, in combinatie met een onderzoek naar het aanbod aan bouw mogelijkheden, en naar ruimtelijke en maatschappelijke trends inzake migratie, gewijzigde woonwensen en de voortschrijdende vergrijzing.

Er is ook veel onderzoek gebeurd naar het thema lijninfrastructuur. Het is in kaart gebracht en er zijn evaluaties gemaakt van de diverse wegen-, spoor- en waterwegennetwerken. De infrastructuur van het openbaar vervoer is grondig onderzocht om knelpunten en missing links te kunnen inventariseren.

Voor wat het thema werken betreft, is onderzocht in hoeveel bijkomende ruimte voor economische activiteiten vrijgemaakt in de ruimtebalans moet worden voorzien tot 2012. Daarbij zou rekening worden gehouden met het principe van de ijzeren voorraad. Ten slotte is onderzoek verricht naar mogelijke ontwikkelingsperspectieven van bijkomende of bijzondere economische knooppunten.

Voor de cluster toerisme, recreatie en sport werd eveneens de ruimtebehoefte tot 2012 en het aanbod berekend. Er is onderzoek verricht naar mogelijkheden voor verweving en medegebruik van vrijetijdsbesteding, zoals al wordt toegepast op golfterreinen.

Minister Dirk Van Mechelen stelt dat men stilaan in een beslissingsfase is aanbeland en hoopt met deze eerste stand van zaken een prille gedachtewisseling op gang te brengen en een timing te kunnen vastleggen voor de actualisering en de verlenging van de plantermijn tot 2012. Om het objectief te bereiken is een strikte planning nodig, met voldoende ruimte voor overleg met en inspraak van betrokkenen bij beleidsvoorbereiding of implementatie van het herziene RSV. De Vlaamse Regering heeft nog geen enkele beslissing getroffen maar wordt op de hoogte gehouden op de interkabinettenwerkgroep. Streefdoel is een principiële beslissing van de Vlaamse Regering op zijn laatst begin maart 2008 waarna in elke provincie plenaire vergaderingen kunnen plaatsvinden tijdens de tweede helft van mei 2008. Parallel met de inspraakprocedures wordt advies gevraagd aan de Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening (VLACORO), de Strategische Adviesraad Ruimtelijke Ordening – Onroerend Erfgoed (SARO), de Minaraad en de Sociaal-Economische Raad voor Vlaanderen (SERV).

De minister streeft ernaar de herziening van het RSV nog voor het zomerreces van 2008 voorlopig te laten vaststellen door de Vlaamse Regering. Daarna volgen de officiële overlegprocedures en gaat het openbaar onderzoek van start. De minister zal daarbij zoveel mogelijk inspraak- en infomomenten laten organiseren. Zes tot acht maanden na het begin van het openbaar onderzoek, afhankelijk van het advies van VLACORO, zal het Vlaams Parlement uitgenodigd worden om een standpunt te formuleren. Tussen half mei en half juli 2009 zou de herziening een feit kunnen zijn.

2. Uiteenzetting door de afdeling Ruimtelijke Planning van het departement Ruimtelijke Ordening, Woonbeleid en Onroerend Erfgoed

De heer *James Van Casteren* licht de herziening op korte termijn verder toe. De thematische clusters zijn onderzocht in een synthesenota, waarin ze met het onderzoek en voorstellen tot aanpassingen aan het RSV zijn weergegeven. De herziening van het RSV zal als annex bij het bestaande RSV-boek worden gepubliceerd met een aantal informatieve vaststellingen. Het zal net als het bestaande RSV-boek uit een informatief, richtinggevend en bindend deel bestaan. De vaststellingen uit het informatieve deel zijn vooral uitgevoerd ruimtelijk beleid van 1997 tot 2007. De geactualiseerde kortetermijnprognoses van

het RSV (2007-2012) geven trends en knelpunten aan. Op basis van de analyses worden aanpassingen vooropgesteld die verwerkt worden in het richtinggevend deel en in de bepalingen van het RSV.

2.1. Wonen

Inzake wonen tonen gemeentelijke en provinciale structuurplannen, en de uitvoering van het RSV aan dat het aanbodbeleid in steden en kernen op schema zit. Dat is voor een deel te danken aan de afbakeningsprocessen van het Vlaamse Gewest en de daaruit voortvloeiende RUP's. In het buitengebied voor een deel door de rondzendbrief over het principieel akkoord inzake de atlas van de woonuitbreidingsgebieden. Gemeenten kunnen hun aanbodbeleid zo flexibel sturen. Uit de analyses blijkt eveneens dat de trendbreuk (60 percent van de bijkomende woningen ligt in stedelijke gebieden en 40 percent in het buitengebied) zich sinds 2000 doorzet.

De geactualiseerde kortetermijnprognoses (2007-2012) werden ook geanalyseerd en vergeleken met het bestaande aanbod door middel van een analyse van gemeentelijke en provinciale structuurplannen en van de inventarissen van onbebouwde percelen. Wanneer de geactualiseerde gezinsprognoses vergeleken worden met het te verwachten woonaanbod tot 2012, blijkt dat het aanbod aan woongebieden zoals opgenomen in de gewest- en bestemmingsplannen zal volstaan.

Woonwensen en -behoeften worden diverser. Jonge gezinnen geven nog steeds de voorkeur aan het buitengebied, al verschuift hun voorkeur meer en meer naar de stadsrandgemeenten. De steden worden gekenmerkt door inwijking van studenten en jongvolwassenen. De vergrijzing heeft tot gevolg dat meer ouderen hun woning verkopen en naar de stad trekken. De bevolking blijkt niet langer gefixeerd op een woning met tuin. Door factoren als vergrijzing en bevolkingsverdunding stijgt de vraag naar een gedifferentieerd woonaanbod met kleinere kavels, serviceflats en dergelijke.

Een andere belangrijke trend is de verwachte migratie in welbepaalde stedelijke gebieden en buitengebieden. De provincies Antwerpen en Limburg kennen een instroom van Nederlanders, wat de lokale woonmarkt onder druk zet. De kust wordt gekenmerkt door pensioenmigratie en tweede verblijven. In de oostelijke en westelijke rand rond Brussel wordt suburbanisatie van jonge gezinnen vastgesteld. Enkele provincies hebben bij de opmaak van hun PRUP rekening gehouden met deze trends. West-Vlaanderen en Limburg hebben hoofddorpen met extra taakstellingscijfers geselecteerd. In die kernen is een ruimer woonaanbod toegestaan.

De voorgestelde aanpassingen voor het thema wonen leiden tot nieuwe cijfers in het richtinggevend deel, zowel voor stedelijke gebieden als voor buitengebieden. Die cijfers worden vertaald in de ruimteboekhouding 2012, waar het richtinggevend gedeelte de woonbehoefte 2012 zal verfijnen.

De heer Van Casteren gaat vervolgens in op de nuancering van minimale woningdichtheid bij de afbakening van stedelijke gebieden. In het RSV geldt een dichtheid van 15 woningen per hectare in het buitengebied en 25 woningen in stedelijke gebieden. De norm van 25 woningen per hectare wordt in sommige delen van de stedelijke gebieden stringent toegepast, terwijl men in andere delen van de stedelijke gebieden de noodzaak aanvoelt om lagere dichtheden te realiseren. In Antwerpen bijvoorbeeld wil men de negentiende-eeuwse gordel ontpitten. Een bouwblockteam bestudeert de zeer dichte woonwijken en komt tot de vaststelling dat in sommige buurten een lagere dichtheid nodig is voor de woonkwaliteit.

De termijn van de 60/40-verhouding voor het woongelegenhedenbestand wordt als bindende bepaling doorgetrokken van 2007 tot 2012.

2.2. Werken

In het thema werken blijkt dat het aanbodbeleid voor bijkomende bedrijventerreinen op schema zit. Gewest, provincies en gemeenten leveren inspanningen om de taakstellingen van het RSV te realiseren. Op Vlaams niveau zijn 3400 van de opgelegde 4100 hectare gerealiseerd. Voorts bevinden heel wat RUP's zich in een afrondingsfase. Dit aspect vormt een van de factoren die ertoe nopen de herziening van de kortetermijnplanning tot 2012 te laten lopen. Het resterende deel wordt overgedragen naar de periode 2007-2012.

Om een prognose te maken van de bijkomende ruimte voor economische activiteit tot 2012 gaat men terug op de studie van IBM over de noodzakelijke behoeften van de economische sector in de periode 2007-2012. Deze cijfers werden vergeleken met de beschikbare economische ruimte of de bestemde bedrijventerreinen. Voorts is de zogenaamde ijzeren voorraad in de prognoses ingecalculeerd. De economische sector benadrukt dat bestemmen alleen niet volstaat en vraagt rekening te houden met de noodzaak om steeds een realistisch en aangepast aanbod aan te bieden. Een dergelijk aanbod dient steeds te kunnen voldoen aan een vraag voor drie jaar aan bouwrijpe percelen en een vraag voor drie jaar aan uit te rusten percelen. De afhandeling van lopende provinciale en gewestelijke dossiers wordt overgeheveld in de cijfers voor de periode 2007-2012.

Een belangrijk aandachtspunt is hoe een en ander in de ruimteboekhouding wordt verrekend. In de ruimteboekhouding stond aanvankelijk (in 1994) 55.000 hectare bedrijventerreinen. Na een recente herberekening is dat cijfer gecorrigeerd. Het bedraagt nu 56.422 hectare.

De economische concentraties zijn in het RSV naar economische knooppunten vertaald. In die knooppunten kan economische groei gerealiseerd worden. In samenspraak met de sectoren, het middenveld, de provincies en alle betrokken administraties zijn alle knelpunten geïnventariseerd. Op die manier is onderzocht welke economische concentraties nog niet in een knooppunt zijn opgenomen. Dringende knelpunten zijn overgeheveld naar de verlengde periode van de kortetermijnplanning om een oplossing te vinden.

Vervolgens is een tweede filter toegepast. Aan de hand van de principes uit het RSV is nagegaan welke selecties, economische knopen en concentraties nog geselecteerd kunnen worden. De provincie Limburg vraagt Genk als poort te selecteren. Genk wordt gekenmerkt door een behoorlijke economische concentratie, die bestemd is op het gewestplan, ingecalculeerd in het provinciaal structuurplan en in het Limburgplan. In het kader van het logistieke netwerk wordt een internationaal georiënteerd logistiek multimodaal park overwogen.

De voorgestelde aanpassingen beginnen bij het richtinggevende gedeelte: de selectie van bijkomende bijzondere economische knooppunten, de selectie van de logistieke poort Genk en de bijkomende behoefte aan bedrijventerreinen. In het bindende gedeelte wordt de selectie van de poort Genk opgenomen en een aangepast cijfer voor de bestemde bedrijventerreinen tot 2012.

2.3. Lijninfrastructuur

Voor wat de lijninfrastructuur betreft, is samen met alle betrokkenen een sterke doorwerking en implementatie van de basisprincipes van het RSV vastgesteld in het uitvoeringsbeleid. Een deel is ook vertaald in het Mobiliteitsplan Vlaanderen: de algemene principes, de wegenselectie en indeling in categorieën en de hiërarchie. In het RSV zit een selectiepatroon waardoor de indeling in categorieën een continue beweging is. Om de categorieën uit te werken is er een permanent samenspel tussen de diverse domeinen en categorieën: ruimtelijke ordening, milieu, openbare werken en mobiliteit.

De heer Van Casteren meent dat dit zich uit in een versnelde inzet op belangrijke infrastructuurprojecten op Vlaams en internationaal niveau. Voorbeelden

zijn de ontsluiting van de luchthaven met het Diaboloproject en de Europese aardgasleidingen zoals het internationale aardgasknooppunt in Zeebrugge.

Voornaamste aandachtspunt is in overleg met de sector de selectie van een aantal hoofdwegen, spoorwegen en primaire wegen op punt stellen. De knelpunten die de sector zelf ervaart, worden mee in overweging genomen. De knelpunten zijn categorisering en selectie, begin- en eindpunten ervan en eventuele downgrading. In overleg met de sector zijn aanpassingen mogelijk. Voor nieuwe openbaarvervoersprojecten op Vlaams niveau, zoals het Pegasus- en Spartacusproject wordt het beleidskader geactualiseerd. Dergelijke projecten zijn deels mogelijk binnen de richtlijnen van het huidige RSV. Voor Limburg zijn er echter geen richtlijnen voor de uitbouw van openbaar vervoer, terwijl de nieuwe projecten van De Lijn een algemeen kader vereisen om de projecten te linken aan de ruimtelijke structuur.

Er wordt eveneens een beleidskader vooropgesteld voor elektriciteitsleidingen en voor het hoogspanningsnet. Het RSV bevat in zijn huidige vorm enkel algemene richtlijnen.

De voorgestelde aanpassingen in het richtinggevende deel omvatten de geactualiseerde selectie van hoofdwegen en primaire wegen op basis van knelpunten en onderzoek, de geactualiseerde selectie van spoorinfrastructuur, voorstedelijk en collectief vervoer, en van elektriciteitsleidingen. De nutssector vraagt duidelijkheid over de bepalingen voor hoofdleidingen. De hoofdleidingen worden vastgelegd op Vlaams niveau. Leidingen vanaf 70 kilovolt behoren hiertoe terwijl dit in het huidige RSV niet zo is opgenomen. Een aanpassing is daardoor nodig evenals een definiëring van het hoofdleidingsnet.

De voorgestelde aanpassingen in het bindende deel omvatten de geactualiseerde selectie van hoofdwegen, primaire wegen en hoofdspoorwegen. Dat houdt onder meer de koppeling in van het Diaboloproject met de hogesnelheidslijn op de middenberm van de E19.

2.4. Toerisme, recreatie en vrije tijd

De themacluster toerisme, recreatie en vrije tijd vervat in een complexe maatschappelijke context en is op Vlaams niveau moeilijk correct inschatbaar. Het RSV voorziet in 1000 hectare voor recreatie, zonder te specificeren of die oppervlakte op lokaal of bovenlokaal niveau gesitueerd is. Het is bovendien niet evident om steeds een dergelijk onderscheid te maken. Een voorbeeld is een voetbalveld in een woonkern. Het voetbalveld kan als verweven met de

woonfunctie beschouwd worden op Vlaams niveau aangezien gewestelijke RUP's geen hoge detailleringsgraad hebben. In een bijzonder plan van aanleg (BPA) of een lokaal bestemmingsplan gaat het echter om een oranje functie of een recreatieve bestemming, die geregulariseerd moet worden. De sleutel voor de invulling van de taakstelling is tot op dit ogenblik in handen van gemeenten en provincies via de lokale invulling van recreatie. Het RSV bepaalt niet of ruimte vrijgemaakt moet worden voor bovenlokale recreatieve elementen (bijvoorbeeld een grootschalig multifunctioneel recreatiepark met een regionale invloedssfeer). Dat vraagt om een kortetermijnoplossing.

De Vlaamse beleidsinitiatieven en behoefte-ramingen voor hoogdynamische activiteiten op Vlaams niveau zijn ook mee opgenomen in de kortetermijnherziening. Daarover zijn al heel wat afspraken en plannen gemaakt, voornamelijk voor campings, golf, lawaai-erige sporten, weekendverblijven enzovoort.

De totale behoefte tot 2012 is correct afgebakend op basis van de RuiTeR (Ruimte voor Toerisme en Recreatie in Vlaanderen) en de Bloso-studie over sportvoorzieningen. Zowat 900 van de vooropgestelde 1000 hectare zijn intussen gebruikt. Niet alle recreatiegebieden die zijn bestemd op het gewestplan komen voor recreatie in aanmerking. Een deel wordt herbestemd. Nieuwe recreatieve elementen worden bestemd.

Daarnaast is een actieve beleidsvoering inzake verweving nodig. Moet elke recreatieve functie een oranje bestemming krijgen op het bestemmingsplan? Of is een beleid nodig dat verweavingsvormen bepaalt? Vervult een agrarisch bedrijf dat tijdens het weekend vier kamers verhuurt voor de helft een agrarische functie en voor de helft een verweavingsfunctie?

De vertaling in concrete aanpassingen wijst uit dat tot 2012 een bijkomend aanbod van 1000 tot 1500 hectare nodig is voor bovenlokale recreatieve en sportieve initiatieven. Bovenlokale recreatieve functies moeten worden gerealiseerd van op Vlaams niveau. Dat wordt aangegeven in het richtinggevend deel. Daarnaast is er behoefte aan 500 tot 1000 hectare voor lokale initiatieven. Op die manier wil men vermijden dat de volledige voorraad wordt gebruikt voor de lokale recreatieve functies, wat een beleid voor bovenlokale recreatieve functies zou hypothekeren.

Voorts is een operationele beleidsstrategie voor verweving aangewezen. De vragen die bij het onderzoek behandeld werden, zijn onder meer hoe verweving bestudeerd kan worden en hoe provincies en

gemeenten in de periode tot 2012 met verweving dienen om te gaan op planologisch niveau.

Ten slotte worden de beleidskaders voor golf, laagwaaiende sporten enzovoort geïntegreerd, door de vertaling van de beslissingen van de Vlaamse Regering. Dat zorgt voor een ruimtelijk kwalitatief kader in het kortetermijnperspectief.

2.5. Landbouw, natuur en bos

Afsluitend gaat de spreker in op de themacluster landbouw, natuur en bos. Afbakening en herbevestiging van de agrarische structuur, en de vastlegging van natuur en open ruimte zijn sinds 2004 volop aan de gang. Er wordt gewerkt in dertien gebiedsgerichte afbakeningsprocessen, die voor het einde van deze regeerperiode af moeten zijn. De Vlaamse Regering heeft reeds beslissingen genomen die tot een afronding ervan moeten leiden. Verder is beslist dat alle planningsprocessen voor de herbevestigde agrarische gebieden en het daaraan gekoppelde uitvoeringsprogramma voor het einde van de legislatuur opgestart moeten zijn.

De cijfers over de oppervlaktedoelstellingen voor landbouw, natuur en bos in het RSV blijven gelden. De totaalpakketten blijven geldig tot 2012.

Een belangrijk aspect van kortetermijnherziening is de afstemming van het RSV en het Natuurdecreet (*Parl. St. Vl. Parl. 1996-97, nr. 690/1*). Het Natuurdecreet heeft een aantal opties opgenomen die niet in overeenstemming zijn met bindende elementen van het RSV. In het Natuurdecreet is geen kwantitatieve verdeling voor GEN (Grote Eenheden Natuur) en GENO (Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling) opgenomen. De bindende bepalingen van het RSV omvatten daarentegen wel een kwantitatieve verdeling. De sector natuur moet gebiedsgericht en op basis van de gerealiseerde processen nagaan welke verdeling zij aangewezen acht. Daarnaast bepaalt het RSV dat GEN en GENO aan de hand van bestemmingsplannen of gewestelijke RUP's moeten worden aangeduid. Het Natuurdecreet bevat evenwel ook een eigen procedure om GEN en GENO vast te leggen.

Het RSV verspreidt de gebieden voor natuurverweving kwantitatief over agrarisch gebied, bos-, recreatie- en groengebied. Deze verdeling is niet opgenomen in het Natuurdecreet. De verdeling moet flexibeler op basis van onderzoeken naar de overdrukverweving met een aanduiding van maximum 70.000 hectare over landbouwbestemmingen.

In de bindende bepalingen van het RSV staat voorts dat 10.000 hectare bos zal worden afgebakend door

de bestemming bosgebied. In het richtinggevend deel staat echter dat 10.000 hectare bos zal worden aangeplant. De sector vraagt flexibiliteit. Een GRUP kan de bestemming natuur vastleggen waarna de sector zelf beslist hoeveel hectare daarvan bebost zal worden.

Vervolgens gaat de spreker in op de voorgestelde wijzigingen in het richtinggevend gedeelte. De totale 237.000 hectare wordt in de ruimteboekhouding opgenomen onder de noemer natuur, bos en groen. 125.000 hectare daarvan zijn ingeschreven als GEN en/of GENO, zonder een al te rigide opsplitsing te maken. Minstens 200.000 hectare moet de bestemming natuur of bos krijgen. Binnen de zachte sector kan op die manier 37.000 hectare vrijgemaakt worden voor andere groengebieden zoals parkgebieden.

Aangezien de realisatie van 237.000 hectare natuur, bos en groen geen specifieke garantie geeft voor de realisatie van 10.000 hectare bos, wordt voorgesteld om het RSV aan te vullen met het voorstel om binnen de gebieden voor natuur, bos en groen 10.000 hectare ecologisch verantwoorde bosbouw te realiseren.

In het richtinggevend gedeelte is sprake van 150.000 hectare natuurverwevingsgebied in overdruk. De overdruk natuurverweving is echter zinloos voor de bestemmingscategorieën bosbouw (40.000 hectare) en overig groen (30.000 hectare). Er wordt daarom geopteerd om nog 80.000 hectare natuurverwevingsgebied als overdruk te realiseren, echter zonder vast te leggen dat het over de bestemmingscategorieën bos, recreatie, groen en landbouw moet gaan. De verdeling kan flexibeler ingevuld worden op basis van concreet onderzoek. Wel wordt nog vastgelegd dat maar maximaal 70.000 hectare natuurverwevingsgebied bovenop agrarisch gebied kan komen. Het totaal te realiseren of te bestendigen landbouwgebied blijft 750.000 hectare netto.

In het richtinggevend gedeelte zal eveneens het kwaliteitsobjectief connectiviteit natuurlijke structuur voorgesteld worden. Bij GRUP's die zich toespitsen op bedrijventerreinen of woongebieden is dit een aandachtspunt. Bij de realisatie van het Economisch Netwerk Albertkanaal (ENA) werd een globale visie op de ruimtelijke ontwikkeling vooropgesteld. Er is enerzijds de realisatie van bedrijventerreinen en harde infrastructuur. Anderzijds streeft men ook naar groene corridors. De realisatie van de harde structuur mag het andere aspect niet in het gedrang brengen. Binnen de uitvoering en implementatie van het ene moet dan ook gefocust worden op de andere factor. Bij het bestemmen van harde sectoren mag het kwaliteitsobjectief voor de connecties tussen de ruimtelijke gehelen niet uit het oog verloren worden.

In het bindende deel worden alle aspecten uit het richtinggevende gedeelte hernomen om tot een betere afstemming tussen RSV en Natuurdecreet te komen.

2.6. Ruimteboekhouding en kwantitatieve taakstelling

De heer *Peter Willems* zal zich concentreren op de taakstellingen voor oppervlakten in bestemmingscategorieën. Het RSV omvat verschillende soorten van kwantitatieve taakstellingen, en er is ook specifiek sprake van een ruimteboekhouding.

Er zijn niet voor alle bestemmingscategorieën taakstellingen. Er is bovendien een verschil tussen bestemming en gebruik van de ruimte. Een gebied wordt niet noodzakelijk gebruikt of ingenomen door een functie waarvoor het bestemd was.

Om de taakstellingen bij te houden of te monitoren zijn er nog inhoudelijke en technische knelpunten. Inhoudelijk is er het verschillend aggregatieniveau of de flexibele invulling van een begrip als bestemming. Een klein parkgebied in een woongebied op het gewestplan kan op een gemeentelijk plan een bestemming zijn, maar op Vlaams niveau is het veeleer een inrichting als woongebied.

Het RSV is in 1997 opgesteld onder meer op basis van cijfers van 1994. Omdat die cijfers niet altijd correct waren, is er op de bestemmingsplannen meer ruimte dan wat toen berekend werd. Bovendien passen niet alle plannen mooi in elkaar vanwege verschillende ondergronden.

De zogenaamde ruimteboekhouding is een tabel – opgenomen in het RSV – met de specifieke taakstellingen voor de oppervlakten van de bestemmingscategorieën. De tabel drukt een evenwicht uit tussen de verschillende totalen

Voor het kortetermijnspoor en de herziening van het RSV verandert er conceptueel niets want de opties worden hernomen tot in 2012. Er moet opnieuw oppervlakte worden vrijgemaakt voor de verschillende functies en die moeten opnieuw verdeeld worden over bestemmingscategorieën. Voor een aantal functies worden de genomen opties doorgetrokken tot 2012. Voor andere functies zullen bijstellingen nodig zijn op basis van behoefteberekeningen. Voor werken en recreatie kan een taakstelling worden toegevoegd bovenop de nog niet volledig uitgevoerde. Voor geen enkele bestemmingscategorie is de taakstelling al volledig uitgevoerd.

Alle bestemmingswijzigingen maken voorwerp uit van uitvoeringsplannen. Die uitvoeringsplannen

worden op drie beleidsniveaus (gewest, provincie en gemeente) gemaakt na een gebiedsgericht onderzoek. Het is zodoende niet vooraf bekend hoe de hectaren tussen de verschillende categorieën onderling zullen worden verschoven. De kwantitatieve taakstellingen geven een zekere richting aan.

Het is de taak van het departement RWO om de monitoring te verbeteren, en om afspraken te maken met bijvoorbeeld gemeenten en provincies om een vlottere doorstroming van gegevens te krijgen teneinde een snellere en nauwere opvolging mogelijk te maken.

3. Vragen van de leden

Mevrouw *Vera Dua* verwachtte meer concrete gegevens.

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt dat het de bedoeling was om het kader van de herziening op korte termijn te duiden. Uit alle studies worden beleidsconclusies getrokken, die verwerkt worden in een nota. Het is vervolgens aan de Vlaamse Regering om zich over deze nota uit te spreken. Van zodra de Vlaamse Regering deze nota heeft goedgekeurd, zal de minister erover toelichting verschaffen. Op deze manier wil hij vermijden dat het Vlaams Parlement slechts in laatste instantie geïnformeerd wordt en inspraak krijgt.

Tegelijk bereidt de administratie reeds de herziening op lange termijn voor. Het komt evenwel de volgende Vlaamse Regering toe om dit proces officieel te starten. De minister benadrukt dat hij bereid is transparant te communiceren over deze voorbereiding.

Mevrouw *Vera Dua* meent goed te hebben begrepen dat er geen nieuwe woongebieden komen, maar vraagt bijkomende informatie over wegen en industrieterreinen.

De *minister* geeft aan dat bepaalde wegen gedowngraded zullen worden en andere geüpgraded om te voldoen aan een aantal afspraken zoals bijvoorbeeld de Oosterweelverbinding. Voor wat industrieterreinen betreft, is de gewestelijke taakstelling minutieus in kaart gebracht en nagegaan welk deel gerealiseerd is, welk deel nog in de planningsfase verkeert en welk deel wordt overgedragen naar de volgende periode van vijf jaar. Eventuele bijkomende inspanningen zijn eveneens berekend.

Daarnaast stelt men bij de afbakening van de stedelijke gebieden vast dat de taakstelling onmogelijk gerealiseerd kan worden. In het stedelijk gebied Antwerpen wordt de minimumtaakstelling niet gehaald. Mechelen haalt 40 tot 50 percent. Turnhout

haalt bijna 100 percent. Aalst scoort behoorlijk. In Roeselare voert men een complex debat. In Oosten-de haalt men de taakstelling bijna. De cruciale vraag is wat de beste reactie is op deze vaststelling. De minister verwijst in dat verband naar Vlaams-Brabant. Het stedelijk gebied Leuven slaagt er niet in zijn taakstelling te realiseren, terwijl kleinstedelijke gebieden als Diest of Aarschot vragen om een deel van de taakstelling over te nemen.

Een derde categorie van uitdagingen zijn het gevolg van zaken die op het terrein voorvallen en de vraag doen rijzen of bijkomende – bijzondere genoemd – economische knooppunten nodig zijn. Op dit ogenblik zijn elf potentiële bijkomende economische knooppunten geselecteerd. Omdat beslist is de hogesnelheidstrein voor binnenlands vervoer in te zetten, zal in Brecht een nieuw station gebouwd worden. Op dit ogenblik ligt Brecht in het buitengebied, maar door de bouw van het nieuwe station en de aanleg van een ring rond Brecht komt een zone vrij.

De quota voor de periode 1997-2007 worden doorgetrokken tot 2012, wat de ruimtebalans rechtszekerheid biedt. Tijdens deze oefening is men op een aantal problemen gebotst. Zo is bijvoorbeeld vastgesteld dat er geen ruimte meer beschikbaar is voor recreatie. Problemen in dat verband zijn de discussie over verweving, positionering, ligging en de vraag of Vlaanderen voor een aantal sporten bereid is ruimte vrij te maken. De RuiTeR-studie toont aan dat de vrijetijdsbeleving grondig is gewijzigd. Het is op basis van deze studie dat het debat over ruimte voor recreatie gevoerd wordt.

Tegelijk met bovenstaande oefening worden alle zeilen bijgezet om het huidige RSV uit te voeren, niet het minst voor de natuurlijke en de agrarische structuur. Het gaat in de eerste plaats om de afbakening en herbevestiging van natuurlijke structuren. Een team van tien mensen onderzoekt welke groene RUP's vereist zijn en stelt een planning op. Om deze operatie succesvol af te ronden dient eerst het nieuwe decreet op de ruimtelijke ordening goedgekeurd te worden. Dat nieuwe decreet bevat immers bepalingen inzake bestemmingswijzigingscompensatie.

De heer *André Van Nieuwerkerke* zegt dat de windmolensector juridisch-technische duidelijkheid vraagt.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat dit buiten het bestek van het RSV valt. Hij verwijst naar het windmolenplan, waarin wordt gewezen op knelpunten in het vergunningenbeleid en op de nood aan ruimtelijke planning. Ruimtelijke uitvoeringsplannen zijn immers mogelijk dankzij het RSV. Het grootste probleem met windmolenparken is het gebrek aan maatschappelijke draagkracht, al vermoedt de minister een kentering. Rond Sint-Truiden plant men een

project met twintig windmolens, goed voor een capaciteit voor 40.000 inwonersequivalenten.

De heer *Leo Pieters* mist het aspect zorg in het geheel.

Minister *Dirk Van Mechelen* verduidelijkt dat de harde zorgsector (ziekenhuizen en rusthuizen) nadrukkelijk in kernen wordt ingeplant. De enige uitzondering is het proefproject in Velm. Vervolgens is er het debat over zorgwonen waarvoor in het nieuwe decreet op de ruimtelijke ordening een definitie is opgenomen. Het eerste aspect valt volgens de minister dus perfect binnen de krijtlijnen van het bestaande RSV. Het tweede aspect krijgt via het vergunningenbeleid een decretale oplossing.

De heer *Jan Peumans* stelt dat het geldgewin veel belangrijker is geworden sinds men van een vastgelegde woondichtheid uitgaat. De woonkwaliteit van bepaalde plattelandsdorpen gaat achteruit. Daartegenover staat dat appartementsbouw het mogelijk maakt om in kernen dichter te bouwen. De 60/40-regel blijft terecht behouden maar wat zal er gebeuren met de 15/25-verhouding?

De categorisering van wegen is volgens de spreker theorie. De consequenties die aan de categorisering verbonden worden, roepen eveneens vragen op.

De heer *Jan Peumans* wijst op de grote aandacht die logistiek krijgt: de Kempen moeten een logistieke regio worden, logistiek zal Limburg bijkomende werkgelegenheid bezorgen voor 30.000 mensen, er zijn de plannen van de grote havens enzovoort. Wat is de onderliggende visie op logistiek van het RSV en het herziene RSV?

Afsluitend wil de spreker vernemen welk resultaat de zogenaamde leercurve heeft opgeleverd en welke kwalitatieve en duurzame ontwikkeling het RSV tot stand heeft gebracht.

Mevrouw *Vera Dua* zegt dat minister Van Mechelen in zijn inleiding opperde dat men goed bezig is. Ruimtelijke ordening betekent dat het beleid beslist wat met elke hectare grond dient te gebeuren. De spreker stelt vast dat de doelstellingen niet worden gehaald. Het zwakke ruimtegebruik is daarvan altijd het slachtoffer. Het MIRA-rapport geeft aan dat per dag 6,8 hectare open ruimte verloren gaat. Ze benadrukt dat de herziening van het RSV niet voorbij mag gaan aan het feit dat er geen of amper nog ruimte is voor recreatie, natuur en landbouw.

De heer *Patrick Lachaert* wijst erop dat men ook breder moet bekijken wat de plaats van Vlaanderen is in Europa op ruimtelijk gebied. Minister *Dirk Van*

Mechelen merkt op dat er op Europees niveau een zeer interessant debat loopt over ruimtelijke cohesie.

Mevrouw *Joke Schauvliege* is van oordeel dat een concrete herziening van het RSV MER-plichtig is. Ze verwijst in dat verband naar de bepalingen over Genk en de elektriciteitsleidingen. Wat zouden de gevolgen – zeker voor de timing – daarvan zijn?

Ten slotte vraagt de spreekster inzage in de talrijke onderliggende studies. Op dit ogenblik is het onmogelijk om een oordeel te vellen over de voorlopige conclusies. Ze wil vermijden dat het herziene RSV gebaseerd is op foute of eenzijdige cijfers.

De heer *André Van Nieuwkerke* gaat dieper in op kwalitatieve en duurzame ruimtelijke ordening. In West-Vlaanderen lopen projecten ten behoeve van dorpen die hun identiteit dreigen te verliezen. De overgang tussen de oude dorpskern en de woningen aan de rand is voor het lid een bron van ergernis. Er moet gewaakt worden over de esthetiek van de overgang. Hij suggereert dat de Vlaamse overheid richtinggevend optreedt en pleit voor een grondige discussie. Mensen willen zelf beslissen hoe hun huis eruit zal zien, maar de verschillende stijlen samen zijn vaak onesthetisch. De spreker verwijst naar Nederland waar meer lijn zit in de bouwwerken.

Mevrouw *Tinne Rombouts* las tussen de regels dat bepaalde sectoren extra ruimte nodig hebben en zullen krijgen. Ze wil garanties dat die hectaren niet worden afgenomen van andere sectoren zoals landbouw en natuur.

Gezien de grote consensus over het oorspronkelijke RSV benadrukt ze dat het verder moet worden uitgevoerd. Ze benadrukt in dat verband het belang van het nieuwe decreet en de bestemmingswijzigingscompensatie.

De gemeenten in het noorden van de provincies Limburg en Antwerpen kampen met een niet te onderschatten instroom uit Nederland. In een aantal gemeenten is de helft van de inwoners van Nederlandse afkomst. Dat blijft niet zonder gevolgen voor de woonmarkt. De provincies duiden als remedie hoofddorpen aan, maar dat leidt niet tot een onmiddellijke verbetering. Kan deze ingreep de leefbaarheid verbeteren en de instroom matigen?

Algemeen gezien is er geen bijkomende woonbehoefte. De voorkeur gaat uit naar geconcentreerde woongebieden. Kleine dorpen die kampen met een grote instroom en geen bijkomende woongelegenheid krijgen, worden gekenmerkt door onder meer leegstand, leegloop van scholen en jeugdverenigingen, wat de leefkwaliteit van die dorpen in het gedrang brengt. Mevrouw Rombouts vraagt niet enkel

aandacht te schenken aan de hoofddorpen.

Verdichting wordt genuanceerd. Mevrouw Rombouts pleit voor verdichting en een goede benutting van de ruimte. Tegelijk moet erop worden toegezien dat men niet te rigide is. Het kan niet dat te kleine kavels worden afgebakend om grote winsten te boeken. Zulks heeft vooral in landelijke gebieden een negatief effect op de leefkwaliteit. Heel vaak wordt geprobeerd de historiek van een woongebied te compenseren. In landelijke gebieden met een heel lage woondichtheid loopt op nieuwe verkavelingen het aantal woningen per hectare op om gemiddeld de norm te halen.

Mevrouw *Veerle Heeren* vraagt in welke mate bij de herziening van het RSV rekening zal worden gehouden met lopende studies, zoals de ontsluiting van Sint-Truiden door de E40. Ze sluit zich aan bij de vraag naar duurzaamheid en kwaliteit en denkt dat een goed decreet op het grondbeleid bepaalde zaken zal kunnen oplossen.

De heer *Patrick Lachaert* zegt dat een van de zwakke punten van het bestaande RSV de startsituatie van de inventaris was. Het thema werken is gebaseerd op de studies van de toenmalige Gewestelijke Ontwikkelingsmaatschappijen (GOM). Is voor de herziening een juiste inventaris beschikbaar van de bestemmingen?

Minister *Dirk Van Mechelen* stelt voor om het hele proces nauwgezet en op geregelde tijdstippen toe te lichten in het Vlaams Parlement. Hij verklaart zich bereid studies en documentatie toe te lichten. De minister zal dat samen met de administratie voorbereiden.

Het probleem van de ruimteboekhouding wordt naar aanleiding van de herziening aangepakt. De manier van werken bij de opmaak van het oorspronkelijke RSV is voorbijgestreefd dankzij digitalisering, geografische informatiesystemen enzovoort die een accurater en correcter aanpak mogelijk maken. Het project Monitor van de Ruimteboekhouding streeft naar een permanente aanpak. In de gemeente Kapellen liggen bijvoorbeeld drie voetbalvelden in een woonwijk. Deze grote oppervlakte wordt gebruikt voor recreatie maar is op het gewestplan ingekleurd als woongebied. Bedoeling is een duidelijker zicht te krijgen op de verschillen tussen bestemming en gebruik waardoor de taakstelling beter geduid zal kunnen worden.

De categorisering van de wegen kan een theoretisch debat zijn, maar de categorisering beïnvloedt de te maken keuzes. De minister acht het raadzaam een en ander grondig toe te lichten eenmaal de Vlaamse Regering een beslissing heeft genomen. De Ooster-

weelverbinding wordt geüpgraded tot weg van internationaal karakter om tolheffing te mogen invoeren.

Minister Dirk Van Mechelen is van oordeel dat de leercurve op dit ogenblik niet naar overplanning neigt. De GRUP's die worden goedgekeurd in het kader van stedelijke afbakingsprocessen zijn van goede kwaliteit. Discussie mag, maar de GRUP's voor stedelijke gebieden moeten tot definitieve en duidelijke afspraken leiden. In het stedelijk afbakingsproces voor Antwerpen wordt samen met de provincie Antwerpen een stadsbos gepland dat zich in de gordel onder Edegem bevindt: van het golfterrein Drie Eycken in Edegem tot het bedrijventerrein Satenrozen in Kontich. Dat gaat over 500 tot 600 hectare die kan worden afgebakend. De provincie Antwerpen vult het gebied samen met de administratie Natuur in. Dat is kwalitatieve en duurzame ontwikkeling.

Inzake logistiek blijft men doorwerken op basis van het huidige RSV. Voor Antwerpen, Kempen, Limburg is dat het ENA-netwerk, waarin 900 hectare bedrijventerreinen vervat zit. Er wordt een taskforce samengesteld om de ENA-terreinen kwalitatief in te vullen. Er volgt overleg met de nv De Scheepvaart om te voorkomen dat op watergebonden bedrijventerreinen voornamelijk bedrijven terechtkomen die niet watergebonden functioneren. Vergunningen moeten met de hoogst mogelijke discipline afgeleverd worden.

Vervolgens gaat de minister in op de opmerking van mevrouw Dua dat het RSV de doelstellingen niet haalt. Hij is van oordeel dat wel degelijk goede resultaten geboekt worden op macroniveau. Na de problemen is een akkoord gesloten over de dertien gebieden. Fase 1 en fase 2 zijn in uitvoering. Fase 3 is opgestart en fase 4 wordt gehaald tegen de zomer van 2009. De minister benadrukt dat hij zonder de bestemmingswijzigingscompensatie het doel nooit zal bereiken. Naast gebruikersschade moet ook kapitaalsschade vergoed worden.

De Vlaamse Regering is het eens over het nieuwe grondbeleid. Bedoeling is voor het paasreces tot een definitief akkoord te komen in de Vlaamse Regering zodat het Vlaams Parlement zich er voor het einde van 2008 over kan uitspreken. Het nieuwe grondbeleid moet de gemeenten werkbare instrumenten aanreiken om hun vergunningenbeleid te differentiëren en voorwaarden op te leggen. Gemeenten zullen per verkaveling vastleggen hoeveel bescheiden en sociale woningen gebouwd moeten worden. Op die manier zal de privésector sociale woningen die voldoen aan de Wooncode bouwen om die vervolgens over te dragen aan huisvestingsmaatschappijen of sociale verhuurkantoren.

Via de bouwberoepen wordt de minister continu met verdichting geconfronteerd. Om die reden heeft hij de heer Braeckman van het departement RWO gevraagd een en ander te verduidelijken. Tegelijk wijst de minister op het belang van gemeentelijke structuurplannen en uitvoeringsplannen. Idealiter zorgt Vlaanderen voor een macrokader dat de gemeenten op hun niveau invullen. Omdat een aantal gemeenten met zijn structuurplanning in de knoop is geraakt, zal Vlaanderen voor een afwegingskader zorgen.

Minister Dirk Van Mechelen wijst de heer André Van Nieuwkerke op de vraag om uitleg van de heer Caron over de toenemende ruimtelijke druk op de dorpen aan de kust (*Hand. VI. Parl. 2007-08, C140*). Hij wijst erop dat ook het beleidsdomein Onroerend Erfgoed over nuttige beleidsinstrumenten beschikt. De heer *Jan Peumans* antwoordt dat gemeenten verplicht worden woonzones in te breiden. Minister *Dirk Van Mechelen* pleit voor een kader voor de beoordeling van de ruimtelijke draagkracht. Thans vindt de afweging van dit rekbare begrip namelijk ad hoc plaats en dat is een hele uitdaging voor de administratie. De door hem gewenste oefening is bezig en hij hoopt dat men er snel mee klaar is.

Vervolgens wijst hij erop dat het debat over de hoofddorpen en migratie op dit ogenblik aan de gang is in de provincies Antwerpen en Limburg, en wel naar aanleiding van de provinciale structuurplannen. Men moet uitmaken of men voor 60/40-verhouding gaat dan wel of deze verhouding mag genuanceerd worden, en vervolgens de consequenties van de beslissing aanvaarden. Hij kondigt in dit verband aan dat in de komende weken studies over onder meer de berekening van de woonbehoeften en de problematiek van de migratie zullen worden gepresenteerd, ter ondersteuning van dit debat.

Over de MER-plicht voor structuurplannen is overleg bezig met het kabinet-Crevits en met de administratie, maar dat is nog niet afgesloten. Hoe concreter men immers wordt, hoe meer de Europese regelgeving over de passende beoordeling van toepassing wordt. De minister waarschuwt dat die discussie nog moeilijker zal worden als men van het gewestelijke structuurplan overgaat naar de provinciale en gemeentelijke structuurplannen.

De heer *André Van Nieuwkerke* is bezorgd over de toename van appartementen in de dorpskernen achter de kustlijn, want zij hebben een verlies van identiteit tot gevolg. Het lid is bang dat heel de kust amorf zal worden. Hij pleit ervoor om keuzes te durven maken voor dit kleine gebied, met name over de gebieden die men wil open houden voor de sociologische evoluties. Hij wijst op de onleefbaarheid van bepaalde gebieden rond de grote steden en onderstreept het belang van de kwaliteit.

Daarnaast zijn er de economische evoluties, met name rond Zeebrugge. Als men alle plannen die daarover circuleren ook uitvoert, blijft in Vlaanderen nergens open ruimte over voor een recreatief en kwalitatief leven, voorspelt het lid. Hij roept op tot een fundamenteel debat op Vlaams niveau over de kwaliteit van het leven in al zijn facetten.

Minister *Dirk Van Mechelen* blijft erbij dat een en ander perfect op te nemen en te organiseren valt binnen het kader van de bindende bepalingen van een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan, al belooft hij tegelijk dat de gewestelijke overheid denkwerk zal blijven verrichten en instrumenten aanreiken. Als de gemeenten dat niet doen, is het aan de provincies om hun verantwoordelijkheid te nemen. Het fundamentele debat waar de heer André Van Nieuwkerke voor pleit, moet het kader vormen voor de voorbereiding van RSV 2020.

De heer *Bart Martens* apprecieert dat men in de voorbereiding van het nieuwe RSV de tijdshorizon tot 2050 hanteert. Zo heeft bijvoorbeeld ook het Europese energie- en klimaatbeleid ingrijpende ruimtelijke consequenties, zoals op het vlak van de structuur van het hoogspanningsnet. Als men in heel Europa tegen 2020 twintig procent van de energie uit hernieuwbare bronnen moet winnen, kan men het zich niet permitteren om meer dan tien jaar te doen over de besluitvorming voor een hoogspanningslijn of om tijdrovende procedures voor windmolens te hanteren. Het lid pleit voor anticipatie in het RSV met het oog op de landschappelijke integratie van de hernieuwbare energie.

Wat het ENA betreft, pleit de heer Bart Martens voor het nastreven van een multimodale benadering. Men mag de toekomstblik dus niet beperken tot het kanaal zelf en de autosnelweg, maar moet ook de tweede spoorontsluiting voor goederen en reizigers meenemen. Net als in Nederland moet men in Vlaanderen evolueren naar corridorstudies, waarin de modi in samenhang worden onderzocht.

Het lid wijst er vervolgens op dat een plan-MER niet het enige instrument is voor voorafgaande beleids-evaluatie. Daarnaast is een instrumentarium nodig voor de rapportage over mobiliteitseffecten en voor maatschappelijke kosten-batenanalyse. De mobiliteitseffectrapportage moet gegevens aanreiken aan de MER en aan de maatschappelijke kosten-batenanalyse. Het heeft geen zin om met Vlaanderen Distributieland een verkeersstroom op gang te brengen die vastloopt.

Een dergelijke maatschappelijke kosten-batenanalyse is bijvoorbeeld onontbeerlijk voor de afweging bij de inrichting van zeehavengebieden en de ontwikkeling van economische netwerken. Daarin berekent men

wat bijkomende ruimte voor logistiek oplevert aan toegevoegde waarde, verkeer en werkgelegenheid. Vervolgens vergelijkt men dit met de berekeningen voor alternatieve invullingen, met als doel een uiteindelijke keuze voor de invulling die het meest maatschappelijke baten meebrengt tegen de laagste maatschappelijke kosten. Het lid herinnert eraan dat de maatschappelijke kosten-batenanalyse al met succes is toegepast bij de ontwikkelingsschets voor het Schelde-estuarium en in Nederland bij de Tweede Maasvlakte. Met name uit dat laatste valt ook voor Vlaanderen heel wat lering te trekken.

Wat de landschapswaarde betreft, vraagt het lid in hoeverre men ook niet moet gaan werken aan landschapsherstel. Hij pleit voor een proactief beleid met een fonds, waarmee het gewest aan lokale besturen middelen verstrekt om in het kader van plaatselijke landschapsherstelplannen werk te maken van voorrecht en slooppremies.

De heer *Rudi Daems* heeft begrepen dat de decretale deur open staat voor de invoering van sociale clausules in de ruimtelijke ordening. Kan men ecologische milieuvoorschriften als kader opnemen?

Minister *Dirk Van Mechelen* bevestigt dat dit kan, met name via stedenbouwkundige voorschriften. Zo wordt de mogelijkheid gecreëerd om energievoorschriften op te leggen aan nieuwe wijken of verkavelingen.

In verband met logistiek acht de minister het belangrijk dat het aangekondigde VIA-atelier (Vlaanderen in Actie) daarover denkwerk verricht. Hij herinnert eraan dat hij de havenbedrijven al jaren herinnert aan de noodzaak dat de investeringen in de haven maatschappelijke toegevoegde waarde moeten opleveren, wat voor hem banen betekent.

De minister is het ook eens met de heer Martens inzake multimodale corridors. Hij wijst in dat verband op de activiteiten van het ministeriële comité Mobiliteit, waarin naast de minister-president ook de ministers van Openbare Werken, Leefmilieu, Mobiliteit en Ruimtelijke Ordening vertegenwoordigd zijn. De gesprekken gingen tot nu toe over openbaar vervoer, en over goederenvervoer via spoor- en waterwegen.

Men komt dan automatisch bij de tweede goederenspoorontsluiting van de Antwerpse haven en de aansluiting op de IJzeren Rijn. Hij herinnert eraan dat het tracé al vastligt sinds voorjaar 2000, maar de uitwerking stootte op een njet van de NMBS met betrekking tot Lier en de kruising met het Nete kanaal. Verder werd door de interministeriële conferentie beslist om in het investeringsprogramma de Liefkenshoekspoortunnel om te wisselen met de

tweede goederenspoorontsluiting. De eerste is in crisissituaties de facto een alternatieve ontsluiting voor de haven en zijn realisatie is meer dan ooit nabij. De bouwaanvraag is ingediend. De goedkeuring van het GRUP wordt verwacht voor eind maart en de bouwvergunning in april 2008.

Over de tweede goederenspoorontsluiting voert hij al meer dan een jaar gesprekken met Infrabel. Er werd hem een doorbraak beloofd in het voorjaar, waarna men kan beginnen plannen. Infrabel plant de investering voor 2018, wat veraf lijkt maar toch snel nabij komt als men rekening houdt met de duurtijd van planning en MER. De minister beseft dat, zelfs als hij al met de voorbereidingen begint, het dossier door de volgende regering zal moeten afgewerkt worden.

Mevrouw *Tinne Rombouts* komt terug op de verdichting. Het lijkt haar niet evident om in kleinstedelijk gebied van de norm af te wijken via een gemeentelijk ruimtelijk structuurplan. Vervolgens attendeert zij op de bewaarde historische dorpsgezichten in de kustzone, die niet alle erkend zijn als monument. Waar dat niet het geval is, kunnen huisjes vervangen worden door appartementen, zonder dat men daar met het gemeentelijke vergunningenbeleid veel kan aan doen. In Nederland bestaat de gemeentelijke erkenning van monumenten zoals dorpsgezichten, ook al zijn de kosten die dat meebrengt, evenmin evident.

Minister *Dirk Van Mechelen* antwoordt dat de administratie werkt aan een kader voor de verdichting.

De verslaggevers,

De voorzitter,

Patrick DE KLERCK
Pieter HUYBRECHTS
Joke SCHAUVLIEGE

Patrick LACHAERT
